

A MAB FvB 28/2010. számú határozata

Az Eötvös Loránd Tudományegyetem (a továbbiakban: Egyetem) rektora 2010. március 4-én felülvizsgálati kérelmet nyújtott be az Oktatási Hivatalhoz (a továbbiakban: OH) az Egyetem **japanológia** mesterképzési szakindítási kérelme tárgyában készült – a MAB 2010/1/XIV/28. számú határozatával meghozott – elutasító szakértői véleményével szemben. Az OH 2010. március 12-én kelt és a MAB Titkársághoz 2010. március 18-án érkezett átiratában a MAB Felülvizsgálati Bizottságát (a továbbiakban: MAB FvB) kérte fel az ügyben újabb szakértői vélemény adására.

Szakértői vélemény

Az indoklásban *dőlt* betűvel szedjük a MAB eredeti, elutasító határozatának megfelelő szövegrészét, álló betűvel a felülvizsgálati kérelem megfelelő szövegrészét, s **félkövérrel** az új szakértői vélemény szövegét.

Tantervi mozzanatok

A MAB határozata szerint: *A tanterv összességében összhangban is van a szak képzési és kimeneti követelményeivel, és az abban megfogalmazott célt a mesterképzés képes megvalósítani. A főbb tanulmányi területek a KKK-ban előírt kredittartományokban vannak, az ismeretek tartalmilag és egymásra épülésükkel megfelelő képzési programot alkotnak a szak egészében. Több tantárgy esetében azonban (klasszikus nyelvtan és szövegelemzés 1-2, Japán helye Ázsiában és a világban, modern irodalom és műfordítás 1-2, japán művészettörténet 1-2, eszmetörténet és vallás 1-2, a történelem speciális kérdései 1-2, japán kultúra és néprajz 1-2) a tantárgyleírásban a kreditek igen, de az előadások és a szemináriumok tartalmi leírása nem válik ketté, ezáltal azok összemosódnak. A Japán gazdasága 1-2 tantárgynál óratípusként előadást és szemináriumot határoznak meg, a tantárgyleírásban viszont csak szakszemináriumról van szó. A japán nyelv (1-4) tantárgyakat külön-külön, részletesen kellene bemutatni ahhoz, hogy a célul kitűzött általános és szakmai kompetenciák elsajátításának megvalósulása egyértelműen megítélhető legyen. A doktori képzésre való felkészítés megfelelő, de a végzett hallgatóktól a mesterképzés lezárását követően a középfokú japán nyelvtudásnál magasabb szintű nyelvtudást kell elvárni, hiszen azt a KKK már a mesterképzésre való felvétel feltételeként határozza meg az alapképzési szakon végzetek esetében.*

Erre a felülvizsgálati kérelemben az intézmény a következőkkel reagált: „A pontosításokat végrehajtottuk. A japán nyelv esetében a részletes tantárgy leírásokat elkészítettük.”

A MAB FvB először is felhívja az Egyetem figyelmét arra, hogy abban az esetben, ha az intézmény a MAB szakértői véleményében foglaltak szerint kijavítja a kérelmét, akkor annak véleményezése új eljárás keretében kérhető, mert a felülvizsgálati eljárás akkor kezdeményezhető, hogyha az intézmény nem ért egyet a MAB szakértői véleményében foglaltakkal. Ekkor viszont az eredeti kérelem alapján történik a felülvizsgálat. A **Japán nyelv** tantárgy (1-4) nem a japán nyelvi szint általános fejlesztéséhez szükséges irodalmat tartalmazza, amivel a diákok eljuthatnának a japán állami nyelvvizsga első fokozatára, hanem a japán filológia klasszikus szövegeit. Ezen szövegek olvasása után nem világos, hogy hogyan jutnak el a diákok a japán nyelvvizsga legmagasabb szintjére, és hogy fognak a diákok szakmai szövegeket alkotni (előadás, cikk, etc.). Ezen kompetencia megszerzéséhez szükséges tantárgyak és nyelvkönyvek nem szerepelnek a tantervben. A **Szakszövegolvasás** (1-4) csak abban különbözik az előző tantárgytól, hogy a japán nyelvhez a klasszikus kínai nyelv japán változata (kanbun) is megjelenik. Ez kiegészítődik a **Klasszikus nyelvtannal**, ami viszont a japán nyelv történelmi rétegeit (bungo) jelenti. Ezen téma elmélyítéséhez azonban hiányzik az irodalmi rész. A nyelvészeti források a

történelmi leíró nyelvészetet képviselik, a modern szövegelemzés, pragmatika és egyéb irányzatok nem jelennek meg. Ehhez az inkább történelmi alapozáshoz nem illik a *Modern irodalom és műfordítás* tantárgy, amit ugyan nagyon jó szakember oktat, és ugyan magában nagyon fontos és jól felvázolt, de nem kapcsolódik szervesen a klasszikus irodalomhoz.

Ugyan a tervezet kifejti, hogy a klasszikus filológiai kutatásra, a doktori tanulmányokra, a munkaerőpiac igényeire figyelemmel levő tantárgyak megfelelő arányban szerepelnek benne, ennek ellenére sajnos a klasszikus filológiai kutatásnál például nem érthető, hogy miért tanulnak a diákok modern kínai nyelvet, de nincs bevezetés a kínai klasszikusokba, ami a kanbun (klasszikus kínai Japánban) tantárgy tanulásához szükséges lenne. A témák ugyan sok mindent érintenek, történelem, gazdaság, irodalom, nyelvészet, politika, vallás, szellemtörténet, de például a doktori előkészítéshez valószínűleg jobb lenne két fókusz (modul). Például Japán modern történelme kultúrája, Japán kultúra és történelmi nyelvészet/filológia.

Az oktatókkal kapcsolatos mozzanatok

A MAB határozata szerint: „Sajnálatos, hogy a személyi feltételekben nem sikerült az elvárásokat teljesíteni, nem teljesen meggyőző a tantárgyak felelőseinek és oktatóinak megfelelése tárgyaik oktatására, gondozására. Problémát jelent, hogy a mesterszak gerincét képező japanológiai tantárgyak oktatását, legyen az nyelvészet vagy irodalom, három történelemtudományból és egy neveléstudományból minősített oktató látja el, tudományos és publikációs tevékenységük nincs az elvárt összhangban az oktatni kívánt tárgyak elméleti és gyakorlati területével. Sem a nyelvészeti, sem az irodalmi tárgyak oktatásában nem vesz részt tudományos fokozattal rendelkező oktató. Így az oktatói kar összetétele csak részben megfelelő. A kreditterhelést az előírásokhoz közelebb kell hozni, és követhetővé kell tenni pontosan, hogy a 120 kreditért a felelősség hogyan oszlik meg.”

Erre a felülvizsgálati kérelemben az intézmény a következőkkel reagált: „az oktatás színvonalának emeléséhez nagyban hozzájárulhat az ELTE BTK Távol-keleti Intézet rokontárgyainak oktatói. [...] A tanszék személyi állományához tartoznak a doktoranduszok, illetve doktorjelöltek is. Két japán anyanyelvi lektor is segíti munkánkat.”

Az oktatók japán nyelvi színvonala megfelelő. A diszciplínák diverzitása érdekében a Japán Alapítvány 3 évre kiegészítő pozíciót finanszíroz. Mind a Japánból küldött irodalomtörténész filológus, mind **N. N.** szakterülete a középkori és a kora újkori nyelv és irodalom. **N. N.** docens területének kiegészítése csak ideiglenes. Nem tünteti fel a tervezet, hogy melyik szemináriumot tartják esetleg japánul, amire természetesen mind japán mind a magyar oktatók közül többen képesek. A vendégprofesszor **N. N.** valószínűleg még nem tud magyarul. Nincs feltüntetve, hogy japánul, angolul vagy magyarul fog e tanítani.

A személyi feltételeknél még hosszú távú fejlesztésre van szükség. A mesterszintű képzést két docensre tervezik. **N. N.** nyelvészeti felelős publikációi inkább kultúrtörténetre, mint nyelvészetre vonatkoznak. Tanítási tapasztalata nyelvtörténetben is van. Ezt a hiányt tölti be a japán vendégprofesszor. A Japán Alapítvány által kihelyezett nyugdíjas egyetemi tanár három évre van betervezve, s nem derül ki, hogy a vendégtanár részvétele után az egyetem milyen garanciát vállal a három év után a folytonos oktatásra.

A Magyarországon élő japán oktatók nemcsak nyelvtanárként, hanem mint tantárgyfelelősök is részt vesznek az oktatásban, de az ő speciális szerepük a modulok leírásában nincs kidomborítva.

Tudományos műhelyek

A MAB határozata szerint: „A beadványban a tudományos háttérre vonatkozóan csupán annyi található, hogy: «A japán szak nemzetközi, tudományos kapcsolatokat a következő egyetemekkel alakított ki: Osaka Egyetem, Waseda Egyetem, Meiji Egyetem, Hamburg Egyetem, Heidelberg Egyetem.» Ez így nyilvánvalóan nem elégséges kutatási háttér egy mesterszak indításához.”

Erre a felülvizsgálati kérelemben az intézmény lényegében nem reagált.

Összefoglalás

A tartalom és a modulok egyenetlensége valóban fennáll. Nem derül ki, hogy az általános ismereteken túl milyen módszertani fókuszról tervezik a képzést. A tudományos (kultúrtörténet, történelem, filológia) és az alkalmazott képzés (nyelv, fordítás, gazdasági ismeretek) profilja nem különül el. Az oktatás a modern történelem és társadalom és a klasszikus nyelv és irodalom témákat nem kiegyensúlyozottan biztosítja. Hisz a második témára alkalmazott oktatók még mindig csak ideiglenesek. Az Egyetem nem jelzi ezen pozíciók tartós megerősítését. Az intézmény tradíciója és lehetőségei szerint képes lenne a szak megfelelő háttérének biztosítására, de a jelen kérelemben foglaltak szerint ez még nem valósult meg.

Mindezek alapján a MAB FvB – egyetértve a MAB szakértői véleményével – **nem támogatja a japanológia** mesterképzési szak **indítását** az *Eötvös Loránd Tudományegyetemen*.

Budapest, 2010. június 4.

Szekeres Júlia
a MAB FVB elnöke